

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Теорія соціальної роботи

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	23 "Соціальна робота"
Спеціальність	232 "Соціальне забезпечення"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Управління соціальною сферою

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *соціальної економіки*
Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Розробник:

Аграмакова Наталія Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри соціальної економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В умовах розбудови сучасної української правової та соціальної держави нагальною потребою є використання передового досвіду суспільствотворення розвинутих країн світу, в тому числі і досвіду соціальної роботи. Аналізуючи цей досвід, увагу слід приділити вивченню як теорії, так і практики. Теорія соціальної роботи – сукупність сформованих у процесі пізнавальної, практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які відображають закони, закономірності, принципи, тенденції розвитку соціальної роботи, обґрунтовують моделі та техніки соціального втручання. У центрі уваги теорії соціальної роботи перебуває соціальна проблема – суперечливість між реальним станом суспільства та його ідеальним станом, що необхідний для повноцінної життєдіяльності індивідів і соціальних груп. Це обумовило актуальність ґрунтовного вивчення дисципліни «Теорія соціальної роботи».

Навчальна дисципліна «Теорія соціальної роботи» належить до обов'язкових навчальних дисциплін професійного циклу.

Мета навчальної дисципліни: є доведення принципів, змісту, методів і технологій соціальної роботи до рівня професійного інструментування у практичній діяльності.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Українська мова і література (шкільний курс)	Психологія
	Основи економіки та бізнесу
	Соціальна статистика
	Людський розвиток
	Соціологія
	Соціальне підприємництво

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Загальні компетентності (ЗК) та фахові компетентності спеціальності (СК)	Програмні результати навчання(РН)
1	3
ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. СК3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різним групам населення, що опинилися ускладнених життєвих	РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

обставинах.	
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)	РН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	РН. 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.	
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 20. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 21. Визначати психологічні особливості при роботі з різнимиверствами населення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 22. Використовувати інформаційні технології у формуванні та розвитку системи соціального забезпечення.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 23. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль № 1.

Теоретико-методичні засади розвитку соціальної роботи

Тема 1. Соціальна робота в структурі соціальної політики України

Сутність поняття «соціальна робота». Особливість соціальної роботи як наукової дисципліни. Предмет дослідження соціальної роботи як науки. Визначення соціальної роботи.

Методологічні засади соціальної роботи. Мета та завдання курсу. Об'єкт та суб'єкт соціальної роботи. Рівні сучасної соціальної роботи. Глобальні пріоритети сучасної соціальної роботи. Складові практики соціальної роботи.

Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. Походження та сутність соціальної політики. Становлення соціальної політики як об'єкта наукового знання. Мета та завдання соціальної політики. Об'єкт та суб'єкт соціальної політики. Формування нової моделі соціальної політики та її зв'язок з соціальною роботою.

Тема 2. Соціальна робота в зарубіжних країнах

Напрями розвитку соціальної роботи у світовому середовищі. Соціальні технології та технології соціальної роботи. Волонтерська соціальна робота. Групова соціальна робота за кордоном. Соціальна робота з сім'єю за кордоном. Децентралізація системи надання соціальних послуг за кордоном. Вулична соціальна робота.

Міжнародні правові акти та роль міжнародних громадських організацій соціальної сфери. Створення міжнародних правових актів глобального характеру: «Загальна декларація прав людини» (1948), «Конвенція про права дитини» (1989), «Міжнародна конвенція щодо ліквідації всіх форм расової дискримінації» (1965), «Міжнародні пакти з прав людини» (1966), «Декларація соціального прогресу та розвитку» (1969), «Конвенція щодо ліквідації всіх форм дискримінації жінок» (1979), «Принципи медичної етики» (1982),

«Конвенція проти тортур та інших видів жорстокого поводження» (1984), «Міжнародна конвенція про захист прав працівників-мігрантів та членів їх сімей» (1990).

Міжнародні організації в соціальній сфері. Роль міжнародних організацій у становленні і розвитку соціальної роботи і соціальної освіти. Неурядові організації, що займаються розробкою та інтеграційною політикою у сфері соціальної роботи і соціальної освіти: Міжнародна амністія, Католицька служба допомоги, Міжнародний комітет спасіння, Лікарі без кордонів, Рятуйте дітей, Червоний Хрест та ін.

Тема 3. Соціальна робота як професійна діяльність

Портрет соціального працівника. Особливості та характеристика основних напрямків діяльності соціального працівника. Багатоманітність функцій соціального працівника.

Етичні правила його діяльності. Кодекс етики соціального працівника. Особисті та професійні якості, необхідні для професійної соціальної роботи.

Основи комунікативної діяльності працівника соціальної сфери. Основні поняття теорії комунікації. Мовна комунікація. Правила вступу в контакт. Види слухання. Невербальні засоби спілкування. Мовні тактики переконання.

Тема 4. Волонтерство та громадські організації в структурі соціальної роботи

Визначення поняття «волонтер», «волонтерство» та їхнє значення у соціальній роботі. З'ясування мотивів, потреб, які спонукають людей до волонтерської роботи.

Менеджмент волонтерської діяльності. Розгляд методів професійного навчання, супервізії, підтримки та заохочення волонтерів.

Розгляд негативних впливів у роботі волонтерів, феномен «вигорання». Виділення чинників ризику стресу й вигорання та з'ясування засобів їх запобігання та зменшення.

Громадські організації в структурі соціальної роботи. Громадські організації як гарантія захисту прав соціально вразливих груп населення. Діяльність громадських організацій. Закон України «Про громадські об'єднання». Функції громадських організацій.

Тема 5. Використання інструментів smm (social media marketing) у соціальній роботі

Комунікаційна стратегія організації у соціальних мережах. Мета та завдання комунікаційної стратегії. Бачення. Канали комунікації. Первинні канали комунікації. Вторинні канали комунікації. Цільові аудиторії. Меседжі комунікаційної стратегії. Комунікаційна спроможність.

Копірайтинг (робота з соціальними текстами). Психологічні та соціопсихологічні основи сприйняття читачем текстового та графічного повідомлення. Копірайтинг як вид фахової діяльності. Види та специфікації копірайтингу

Контент-план. Сутність. Структура. Види контенту: той, який залучає; навчальний, комунікативний, новини, репутаційний, розважальний.

Інструменти просування соціальних проблем, громадських організацій та соціальних проєктів в соціальних мережах. Безкоштовні. Умовно безкоштовні. Платні.

Змістовий модуль 2.

Методи та інструменти соціальної роботи з соціально вразливими верствами населення

Тема 6. Соціальна робота з молоддю

Характеристика соціальної роботи з молоддю. Теоретичні основи соціальної роботи з молоддю. Особливості соціальної роботи з молоддю на державному рівні. Соціально-педагогічна робота з молоддю. Соціальні проблеми молоді в Україні.

Шляхи реалізації соціальної роботи з молоддю в Україні. Соціальні центри та служби для молоді. Технології соціальної роботи з молоддю. Соціальна освіта і навчання у сфері соціальної роботи.

Законодавча база соціальної роботи з молоддю. Правові основи соціальної роботи з молоддю. Правове регулювання соціальної роботи з молоддю у різних сферах суспільства. Гарантії правового захисту молоді.

Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні. Сприяння підвищенню рівня життя молоді. Освіта, культурний розвиток молоді. Охорона здоров'я, фізичний розвиток молоді.

Система роботи фахівця соціальної сфери з молоддю родинно. Молода сім'я як об'єкт соціальної роботи. Структура і завдання соціальної роботи з молоддю родинно. Правові норми сімейно-шлюбних відносин. Форми і методи соціальної роботи з молоддю родинно: сучасний досвід роботи.

Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку

Соціальна робота з людьми похилого віку в системі соціального захисту населення. Негативні стереотипи. Позитивні стереотипи. Мета та завдання діяльності з людьми похилого віку.

Види соціальної роботи з людьми похилого віку. Термінова соціальна допомога Адресна соціальна допомога. Бригадна соціальна допомога для важкохворих.

Органи соціального захисту людей похилого віку. Державні та недержавні (соціальні аптеки, соціальні лікарні, соціальні їдальні, спеціалізовані магазини, будинки побуту, перукарні, майстерні з ремонту побутової техніки, пункти прокату та інші життєво важливі заклади для престарілих людей).

Старість як зміна соціального статусу людини. Особливості зміни соціального статусу, які проходять у пізній дорослості. Зміни рівня життя у старості. Підготовка до виходу на пенсію.

Тема 8. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми

Соціальна робота з проблемними сім'ями. Поняття та види взаємовідношень у сім'ї. Дисфункціональні (неблагополучні) сім'ї. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з дисфункціональними сім'ями. Методи та технології соціальної роботи з сім'єю. Організація надання допомоги сім'ям. Практичні завдання соціальної роботи з сім'ями.

Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків. Сирітство як соціальне явище. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з безоглядними дітьми. Методи та технології соціальної роботи з дітьми, що залишились без піклування батьків.

Соціально-правовий захист сім'ї. Державне правове регулювання шлюбних і сімейних

відносин в Україні. Права та обов'язки членів сім'ї. Види державної соціальної підтримки сімей з дітьми

Тема 9. Соціальна робота з особами з інвалідністю

Правові аспекти соціального захисту осіб з інвалідністю. Міжнародні аспекти правового захисту осіб з інвалідністю. Визначення термінології. Міжнародні концепції встановлення інвалідності.

Система соціальної роботи з особами з інвалідністю. Реабілітаційні заходи.

Медико-соціальні експертні комісії. Індивідуальна програма реабілітації.

Державне управління системою соціального захисту інвалідів. Міністерство праці і соціальної політики. Фонд соціального захисту інвалідів. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та інвалідів установами соціального захисту.

Тема 10. Соціальна робота з іншими соціально вразливими верствами населення

Особливості соціальної роботи з алко- і наркозалежними. Поняття «наркоманія». Класифікація наркотиків та типи залежності. Основні біологічні механізми наркотичної залежності. Медичні та соціальні наслідки наркоманії. Специфіка соціальної роботи з наркозалежними. Реабілітація як технологія соціальної роботи з наркозалежними

Соціальна робота з людьми, які мають хронічні захворювання. Основні теоретичні засади для здійснення консультування та супроводу клієнтів з хронічним захворюванням. Індивідуальне представництво інтересів. Кейсменеджмент. Паліативна допомога. Прихильність до лікування.

Перелік практичних занять, а також запитань і завдань до самостійної роботи наведені у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Серед методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти використовуються: проблемні лекції (теми 6-10), дискусії (теми 3-4), презентації (теми 2, 7), робота в малих групах (теми 4-5), ділові ігри (теми 1, 4, 6, 9), міні-тренінги (теми 3, 6, 9).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу (максимальна кількість балів – 40, мінімальна кількість балів – 25, за якої іспит вважається складеним).

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

практичних та семінарських занять:

вирішення компетентнісно-орієнтованих завдань (4 бала за завдання теми) за умови правильного виконання студентом практичних завдань. Кількість завдань – 3, максимальна кількість балів за усі завдання становить 12.

презентація, що має бути виконана в середовищі PowerPoint. Максимальна оцінка ставиться за умови наявності не менше, ніж 10 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст її теми, та відповідного представлення матеріалів презентації у групі. Загальна кількість презентацій – 2. Максимальна оцінка за одну презентацію – 6 балів, за дві презентації – 12

балів. Ділові ігри, міні-тренінги, участь у яких максимально оцінюється у 3-5 балів за умови активної участі та правильного вирішення ситуації. Загальна кількість ділових ігор – 5. Загальна сума балів, яку можна отримати за ділові ігри та тренінги – 20 балів.

колоквіум. Протягом семестру студенти пишуть 2 колоквіуми. Максимальна оцінка за кожен з колоквіумів 8 балів. Максимальна кількість балів за обидва колоквіуми – 16. Перший колоквіум включає теми 1 – 5, а другий колоквіум – теми 6 – 9. Структура колоквіуму: 1) одне теоретичне питання (максимальна оцінка – 2 бал); 2) тестування (3 питань) (максимальна оцінка – 1 бал); 3) практичне завдання (максимальна оцінка 3 бали).

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю є іспит. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 20 тестів та 3 практичні завдання (ситуаційного, діагностичного та евристичного).

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт:

тести. Максимальна кількість балів – 14. Кожен тест закритої форми з одиничним вибором та тест закритої форми з множинним вибором оцінюється в 0,5 бали. Кожен тест закритої форми на правильність розрахунків – в 1,5 бали. Тест відкритої форми на доповнення оцінюється в 1 бал;

стереотипне завдання. Максимальна оцінка завдання – 5 балів, із них: 2 – правильний методичний підхід; 1 – оформлення рішення завдання; 2 – наявність обґрунтованих висновків та відповіді;

діагностичне завдання. Максимальна оцінка завдання – 9 балів, із них: 4 – правильний методичний підхід; 2 – оформлення рішення завдання; 3 – наявність обґрунтованих висновків та відповіді;

евристичне завдання. Максимальна оцінка завдання – 12 балів, із них: 2 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми; 2 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу; 2 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми; 2 – оригінальність підходу до виконання завдання та подання результату; 4 – наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми.

Практичні завдання передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця та дозволяють діагностувати рівень підготовки і компетентності студента з навчальної дисципліни.

Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на іспиті, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

ТЕМА	Форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форми контролю	Макс бал
Тема 1. Соціальна робота в структурі соціальної політики України	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 1. Соціальна робота в структурі соціальної політики України		
	Практичне заняття	Ділова гра «Зобов'язання держави – дотримуватись, захищати, сприяти»	Ділова гра	5
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 2. Соціальна робота в зарубіжних країнах	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 2. Соціальна робота в зарубіжних країнах		
	Практичне заняття	Семінарське заняття 1. Моделі соціальної роботи: державний патерналізм (Німеччина), соціальна інтеграція, компенсація і лібералізм (Англія), солідаризм (Нідерланди). 2. Національні особливості організації соціальної роботи: Скандинавська модель (Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія). 3. Національні особливості організації соціальної роботи: «Бісмаркові країни» (Австрія, Німеччина) – «інституціональна» модель. 4. Національні особливості організації соціальної роботи: Англосаксонські країни (Великобританія, США, Австралія, Нова Зеландія) – «залишкова» модель. 5. Національні особливості організації соціальної роботи: «Латинське узбережжя» (Іспанія, Португалія, Греція, Італія, Франція).	Презентація, доповідь	6
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до теми за питаннями: Зробити план-проспект основних міжнародних правових актів що регулюють сферу соціальної роботи в глобальному вимірі 2. Зробити план-проспект основних моделей соціальної роботи в зарубіжних країнах	Оцінка самостійної роботи	
Аудиторна робота				

	Лекція	Тема 3. Соціальна робота як професійна діяльність		
	Практичне заняття	Тренінг професійних вмінь і якостей соціального працівника. 1. Визначення особистісних пріоритетів учасників тренінгу, напрацювання правил групи. Вправи «Побажання друга», «Сніжний ком», «Що має бути – чого не має бути». 2. Взаємне інтерв'ювання учасників з метою поглибленого знайомства. Взаємна презентація. Самоаналіз досвіду інтерв'ювання. Вправа «Бліцінтерв'ю». 3. Обговорення значення уваги до клієнта і адекватного сприйняття клієнта в індивідуальній роботі. Відпрацювання навичок вивчення невербальних проявів клієнта та розвиток міжособистісної спостережливості. Вправи «Запам'ятай деталі», «Дослідження партнера», «Безпосереднє усвідомлення», «Приховане спостереження».	Ділова гра, тренінг	4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до теми за питаннями: Особливості консультування в соціальній роботі Цілі та завдання консультування. Напрямки консультативної роботи в системі соціальної роботи. Принципи консультування. Особистісні якості та професійні вміння консультанта. Типові помилки в консультуванні. Етапи консультативної бесіди. Побудова схеми соціальної історії клієнта.	Оцінка самостійної роботи	
Тема 4. Волонтерство та громадські організації в структурі соціальної роботи	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 4. Волонтерство та громадські організації в структурі соціальної роботи		
	Практичне заняття	Гра-квест «Волонтерськими шляхами»	Ділова гра, тренінг	4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до колоквіуму Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 5. Використання інструментів smm (social media marketing) у соціальній роботі	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 5. Використання інструментів smm (social media marketing) у соціальній роботі		
	Практичне заняття	1. Розробка комунікаційної стратегії громадської організації у соціальних мережах. 2. Розробка контент-плану Колоквіум	Виконання компетентнісно-орієнтованого завдання Колоквіум	4 8
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 6. Соціальна робота з молоддю	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 6. Соціальна робота з молоддю		
	Практичне заняття	Тренінг «Як гарантуються права дітей та молоді груп ризику»	Ділова гра, тренінг	4
	Самостійна робота			

	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 7. Соціальна робота з людьми похилого віку		
	Практичне заняття	1. Етапи старіння та психологічна характеристика осіб на віковому етапі пізньої зрілості 2. Система установ соціального обслуговування людей похилого віку. 3. Основні соціальні проблеми людей похилого віку.	Презентація, доповідь	6
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 8. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 8. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми		
	Практичне заняття	Завдання 1. Ситуаційні завдання «Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми»	Виконання компетентнісно-орієнтованого завдання	4
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 9. Соціальна робота з особами з інвалідністю	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 9. Соціальна робота з особами з інвалідністю		
	Практичне заняття	Тренінг «Використання методів арт-терапії у соціальній роботі з людьми з особливими потребами»	Ділова гра, тренінг	3
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
Тема 10. Соціальна робота з іншими соціально вразливими верствами населення	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 10. Соціальна робота з іншими соціально вразливими верствами населення		
	Практичне заняття	Завдання 1. Мозковий штурм "Навіщо люди вживають наркотики і алкоголь"? Завдання 2. Вправа "Шприц". Завдання 3. Соціальна робота з дьюдми, що залишилися без житла Колоквіум	Виконання компетентнісно-орієнтованого завдання Колоквіум	4 8
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до практичного заняття. Виконання домашньої (самостійної роботи)	Оцінка самостійної роботи	
			Іспит	40

Рекомендована література

Основна

1. Волонтерський рух в Україні : навч. посіб. для студ. спец. 231 "Соціальна робота" / [уклад. Л. В. Хоменко] ; Черкас. облдержадмін., Упр. освіти і науки, Комун. ВНЗ "Уман. гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". – Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2019. – 71 с.
2. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. / А. Й. Капська. – К. : Слово, 2011. – 400 с.
3. Соціальна економіка : навчальний посібник / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с.
4. Соціальна робота: Робоча книга соціального працівника : посібник / [О. А. Блінов та ін.] ; Нац. авіац. ун-т. – Київ : НАУ, 2013. – 163 с.
5. Тихолоз В. В. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. для студентів спец. "Соціальна робота" / В. В. Тихолоз ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т пед. освіти, соц. роботи і мистецтва, Каф. соц. роботи і соц. педагогіки. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2014. – 407 с.
6. Тюття Л. Т. Соціальна робота: методика викладання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. України / Л. Т. Тюття, Б. І. Іванова ; Відкритий міжнар. ун-т розв. людини "Україна". – К. : Ун-т "Україна", 2011. – 339 с.

Додаткова

7. Євтух М. Б. Соціальна робота в зарубіжних країнах : навч. посіб. / Євтух М. Б., Носко М. О., Грищенко С. В. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Київ : Леся, 2016. – 287 с.
8. Ковальчук Т. І. Соціальна робота у сфері дозвілля : підручник / Т. І. Ковальчук ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Гуманітар.-пед. ф-т. – Київ ; Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2016. – 519 с.
9. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. – 3-тє вид. доп. і перероб. – К.: Міленіум, 2015. – 300 с
10. Пірен М. І. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика: підручник / М. І. Пірен ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2019. – 327 с.
11. Слезанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія / Ганна Слезанська ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2018. – 381 с.
12. Соціальна робота з безробітними людьми. Освіта для безробітних : підручник / [ред.]: Ян Голоніч, Петер Матишак, Марек Нікел. – Ужгород : РІК-У, 2018. – 261 с.
13. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія / Борисова О. В. [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. – Київ : Кондор, 2019. – 465 с.
14. Соціальна робота у сфері зайнятості населення : конспект лекцій / [уклад. Я. С. Мудрий] ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : ЧНУ : Рута, 2018. – 175 с.

Інформаційні ресурси

15. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. Режим доступу : <http://www.idss.org.ua/>.
16. Міністерство соціальної політики України. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=146301&cat_id=146273.
17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Теорія соціальної роботи та соціального забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7168>